

2. Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України : наказ МВС України від 01.11.2016 № 1145. *Офіційний вісник України*. 2017. № 4. С. 577. Ст. 158.

3. Глава Нацполіції назвав основні завдання, що стоять перед поліцейськими-кінологами // Урядовий портал : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/glava-nacpoliciyi-nazvav-osnovni-zavdannya-shcho-stoyat-pered-policejskimi-kinologami> (дата звернення: 08.11.2018).

Отримано 12.11.2018

УДК 351.743:636.7.08

Микола Георгійович ЛОГАЧЕВ,

*доцент кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2706-9521>*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ КІНОЛОГІЧНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ

За останні роки сфера оперативно-службової діяльності кінологічних служб поліції і жандармерії багатьох країн значно розширилася. У США, Великобританії, Франції, ФРН, Ізраїлі та інших країнах збільшилася кількість спеціальних підрозділів по боротьбі з тероризмом і організованою злочинністю. До таких підрозділів, в першу чергу, відносяться тактичні штурмові підрозділи поліції SWAT (Special Weapons and Tactics), групи швидкого реагування SEK (Spezialeinsatzkommandos), загони поліції спеціального призначення SOG (Special Operations Group), групи спеціальних операцій GEO (Grupo Especial para los Operaciones) та ін. Згідно діючого законодавства [2] підготовку патрульно-розшукових, конвойних і вартових службових собак для використання в діяльності поліції здійснюють у спеціалізованих закладах поліції і кінологічних центрах ГУНП кінологи.

Для підвищення ефективності дій і зниження ризику для особового складу при проведенні спеціальних операцій, у структурі цих підрозділів були створені спеціальні кінологічні групи К-9 (від гр. kynos – собака). Так, керівництво Групи швидкого реагування Національної жандармерії Франції – GIGN,

проаналізувавши тактику дій при проведенні спеціальних операцій по силовому варіанту вирішення кризових ситуацій, визнало необхідним обов'язкове включення до складу штурмових груп «бойових» собак. Досвід їх практичного застосування підтвердив правильність цього рішення. Тільки за перші двадцять років з моменту створення підрозділу, бійці GIGN провели понад 650 різних операцій, під час яких було звільнено близько 500 заручників і знищені декілька десятків терористів, а більше тисячі – заарештовані. Завдяки ефективним діям кінологічного підрозділу, за цей час при проведенні цих операцій загинув тільки один боець групи і декілька десятків отримали поранення. Крім цього, підрозділ GIGN провів шість значних спеціальних операцій, в ході яких службові собаки безпосередньо здійснили затримання озброєних злочинців.

У GIGN термін «бойовий собака» означає – «штурмовий собака». Такий собака може миттєво захопити та нейтралізувати злочинця і припиняє свої дії лише тоді, коли кінолог дасть відповідну команду. Тому, при проведенні спеціальної операції один тільки вид розлюченого «штурмового» собаки може викликати у злочинців емоційний шок або паніку, позбавляючи можливості чинити активний опір. Впродовж багатьох років формувалися основні критерії професійного відбору собак, з метою визначення їх придатності до служби в кінологічній службі підрозділу GIGN. Для цього проводилося тестування різних порід собак, починаючи з бульдога, німецької вівчарки і закінчуючи ротвейлером. У 1983 році, як еталон була вибрана бельгійська вівчарка. Собаки для кінологічної служби GIGN відбираються з числа навчених в спеціальній школі, у віці до одного року і трьох місяців, з урахуванням характеру. Для цього був створений Національний центр дресирування службових собак, призначених для підрозділів Мобільної жандармерії.

Після проходження базового курсу дресирування собаки впродовж року навчаються спеціальним тактичним прийомам, які використовуються кінологічною службою GIGN при виконанні оперативно-службових завдань. Інструктори навчають їх специфіці дій у складних умовах міста (загазованість повітря, високий рівень шуму та інше), під вогнем умовного злочинця, при вибухах, стрибкам з вертольотів і літаків. Особлива увага приділяється підготовці службових собак до дій в екстремальних умовах, з використанням спеціально розроблених для них засобів індивідуального захисту – проти кульних бронежилетів. Тому під

час проведення спеціальних операцій загинули лише дві бельгійські вівчарки.

Окрім цього, службові собаки використовуються у складі групи оцінки і розвідки, для пошуку і розвідувальних дій. Для доставки кінолога із службовим собакою до місця майбутньої операції підрозділ G1GN має у розпорядженні спеціальні транспортні засоби. До складу груп охорони і безпеки входять чотири кінологи із службовими собаками. Приблизно половину оперативно-службових завдань кінологічний підрозділ G1GN виконує спільно з підрозділом по забезпеченню безпеки президента республіки GSPR (Groupe de securite de de la la presidence Republique), а решту часу – залучаються для охорони судових процесів, громадського порядку і так далі. Загальний термін служби собак в кінологічному підрозділі G1GN складає вісім років.

Іншим спеціальним підрозділом Франції, до структури якого входить кінологічна служба, являється RAID – основний штурмовий підрозділ Національної поліції. При проведенні спеціальної операції з високим рівнем ризику, особлива увага приділяється безпеці співробітників. Тому при проведенні спеціальних операцій по силовому затриманню озброєних злочинців або звільненню заручників, у підрозділі RAID ефективно застосовують службові собаки.

У кожного кінолога RAID є два собаки, кожна з яких має свою спеціалізацію. Наприклад, затримання і пошук вибухових речовин. Фахівці-кінологи RAID вважають, що службовий собака може добре «працювати» лише по одній спеціалізації.

Говорячи про найбільш ефективні методи боротьби спеціальних підрозділів з тероризмом, слід зазначити тактичне застосування кінологічного підрозділу «Oketz» (у перекладі з івриту – «укус»). Команда «Oketz» або команда №7142 відноситься до підрозділів підтримки спеціальних підрозділів поліції Ізраїлю, який для боротьби з терористами використовує спеціально навчені бойові собаки.

Структура підрозділу «Oketz» складається з чотирьох груп, кожна з яких має свою спеціалізацію: антитерористична група, яка спеціалізується на затриманні терористів, що знаходяться у будівлях і укриттях; службово-розшукова, яка спеціалізується на проведенні оперативних заходів по переслідуванню і затриманню терористів і інших злочинців на місцевості; пошуково-рятувальна займається пошуком людей, що опинилися під завалами при землетрусі; група розмінування – виявлення та знешкодження вибухових пристроїв.

У антитерористичній групі підрозділу «Oketz» служать великі собаки агресивних порід – ротвейлери, вівчарки і добермани. Навчання їх унікальне, бо після проходження курсу спеціальної підготовки вони здатні вичислити терористів серед заручників, навіть якщо усі будуть однаково одягнені і не мають зброї. При проведенні спеціальної операції до складу кожної штурмової групи обов'язково входить кінолог із службовим собакою з групи нападу підрозділу «Oketz» і фахівці з інженерного підрозділу YACHSAP.

На початку 80-х років у зв'язку з різкою зміною криміногенної ситуації у країні, в Департаментах поліції США були створені спеціальні підрозділи службових собак SPU-9. Нині кінологічна служба K-9 є структурним підрозділом усіх спеціальних загонів поліції SWAT (США).

До складу спеціального штурмового ескадрону поліції Бельгії SEI/EIS (гол. Speciaal Interventie Eskadron, EIS; фр. Escadron d'Intervention Special, EIS) входить кінологічна група. Вона укомплектована, в основному, з «штурмових» (що атакують) собак породи бельгійська вівчарка (Malinois) і собак-мінерів.

Основне завдання «атакуючого» собаки – це нейтралізація небезпечних злочинців, а собаки-мінери навчені виявляти вибухові речовини і боєприпаси.

До складу Групи оперативної підтримки поліції Ірландії входить кінологічна група Garda Dog Unit, яка в 2010 році відмітила свій піввіковий ювілей. У групи використовуються собаки різних порід, виходячи з їх спеціалізації. Так, німецькі вівчарки (German Shepherds) застосовуються для переслідування і затримання злочинців та правопорушників, або при охороні громадського порядку.

Лабрадори і англійські спрингер-спанієлі (Labrador та English Springer Spaniel) спеціалізуються на виявленні трупів, похованих в землі, виявленні наркотиків, вогнепальної зброї, вибухових пристроїв та вибухівки. Бельгійські вівчарки (Belgian Malinois) використовуються у кризових ситуаціях, в якості менш смертоносної сили.

У своїй повсякденній роботі кінологи не лише демонструють свої високі моральні і професійні якості, але й беруть безпосередню участь в розкритті злочинів у складі слідчо-оперативних груп, забезпечують безпеку і захист громадян від злочинів і терористичних актів, що здійснюються з використанням вибухових пристроїв і вогнепальної зброї,

здійснюють профілактичні заходи по профілактиці вуличної злочинності, борються з незаконним обігом наркотиків та ін.

Світовий досвід свідчить про те, що тактика застосування службових собак підрозділами поліції і жандармерії у багатьох країн світу, знижує рівень вітальної загрози для персоналу при забезпеченні громадської безпеки або при проведенні спеціальних операцій з високим рівнем ризику.

Список використаних джерел

1. Логачев Н. Г., Синявская Е. Е. Специальные подразделения полиции стран Европы : метод. пособие / Харьков. нац. ун-т внутр. дел. Сумы, 2005. 52 с.
2. Kats S. Special Weapons and Tactics of police New-York Department. *Law and Order*. 1996. № 2. P. 54–59.
3. Police. 1996. № 34.

Отримано 20.11.2018

УДК 336.5

Олександр Васильович ПАБАТ,

*доцент кафедри адміністративного права
і процесу факультету № 3 Харківського
національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9237-6344>*

ВПЛИВ ФІНАНСУВАННЯ ОКРЕМИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ НА РІВЕНЬ ДОВІРИ НАСЕЛЕННЯ ДО ПОЛІЦІЇ ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ

Однією із насущних проблем майже у всіх сферах життя в Україні є недостатнє фінансування. Не є виключенням і правоохоронна сфера. Так, стан фінансування підрозділів Національної поліції України є вкрай незадовільним, що виливається у низку проблем, що прямо або опосередковано впливають на результати діяльності поліції в Україні. Більшість цих проблем мають системний характер та не вирішуються вже десятиліттями. Саме на окремі з цих проблем, що, на нашу думку, нівелюють всі позитивні починання з реформування правоохоронних органів та, зокрема, Національної поліції України буде акцентована увага.